

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

حمله شهروندان معترض به کنگره ایالات متحده

لرزش پایه‌های دموکراسی آمریکایی

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: دارابی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲	■ مقدمه.....
۲	■ محورهای مهم واکنش‌ها به آشوب ششم ژانویه.....
۳	الف) داخلی.....
۳	- دمکرات‌ها .....
۴	- جمهوری خواهان .....
۵	- مقامات دولتی .....
۵	- سایرین .....
۷	ب) خارجی.....
۸	- متحده آمریکا .....
۹	- سایر کشورها .....
۱۰	■ پیام‌ها و پیامدهای احتمالی آشوب واشنگتن.....
۱۲	■ جمع بندی.....

هزاران نفر از طرفداران ترامپ، رئیس‌جمهور بازنده آمریکا، چهارشنبه (ششم ژانویه) برای متوقف کردن جلسه تأیید نتیجه انتخابات ریاست جمهوری^۱ که پیروزی جو بایدن دموکرات را نهایی می‌کرد، به ساختمان کنگره حمله کردند. آنها، پلیس کنگره را با مواد شیمیایی، لوله‌های فلزی و سایر اشیاء هدف قرار دادند. در این حمله پنج نفر جان خود را از دست دادند. مقامات آمریکایی که چهار سال قبل می‌خواستند عظمت را دوباره به کشورشان باز گردانند، اکنون ناامیدانه و مستاصل در تلاشند بر بحران‌های داخلی سرپوش بگذارند. حالا نه فقط کشورهایی که از آمریکا زخم خورده‌اند، بلکه متحدان آن هم از ضعف ساختاری و شکاف اجتماعی در ایالات متحده سخن می‌گویند. جهان شاهد است کشوری که تنها در نیمه دوم قرن بیستم حدود ۱۰۰ کودتای نظامی در دیگر کشورها طراحی و رهبری کرد، و به دفعات از ابزار نظامی علیه سایر کشورها بهره برد، نتوانست امنیت نهاد قانونگذاری خود را تامین کند و برای برگزاری مراسم تحلیف رئیس‌جمهور جدید وضع اضطراری ملی اعلام کرده است.^۲

نوشتار پیش رو به بررسی این موضوع اختصاص دارد که حمله به کنگره با چه واکنش‌هایی مواجه شد؟ این حمله بیانگر چه بود و چه پیامدهایی خواهد داشت؟

■ محورهای مهم واکنش‌ها به آشوب ششم ژانویه

دمکرات‌ها و اغلب جمهوری‌خواهان، سراسیمه حمله به کنگره را محکوم و درباره خطر تهدید دموکراسی آمریکایی ابراز نگرانی کردند. در این بین، اندک جمهوری‌خواهانی هم بودند که سعی داشتند ارتباط ترامپ را با این حادثه کمرنگ نشان دهند. برخی مقامات دولت کناره‌گیری کردند و برخی هم بدون اشاره به نقش ترامپ در تحریک مهاجمان، حمله به کنگره را محکوم کردند. کنگره هم، استیضاح رئیس‌جمهور را در دستور کار قرار داد؛ بر مبنای طرح استیضاح: «ترامپ، امنیت ایالات متحده و نهادهای دولتی آن را به شدت به خطر انداخت، سلامت نظام دمکراتیک را تهدید کرد، در روند مسالمت آمیز انتقال قدرت مداخله کرد، و یکی دیگر از قوای دولت (قوه مقننه) را به خطر انداخت». هرچند کناره‌گیری ترامپ تا یک هفته دیگر (که مراسم تحلیف رئیس‌جمهور جدید برگزار می‌شود) میسر نخواهد شد، اما نمایندگان کنگره می‌توانند ترامپ را از نامزدی در انتخابات ۲۰۲۴ محروم نمایند. در ادامه مهمترین محورهای مطرح شده در واکنش به تهاجم به ساختمان کنگره ارائه شده است.

۱. حدود ۱۴۰ سال اخیر که قانون بررسی نتایج آرای الکتروال در کنگره به تصویب رسید، جلسه مشترک کنگره در ماه ژانویه اغلب تشریفاتی و حتی بدون پوشش گسترده رسانه‌ای برگزار شده است. روند شمارش آرا تحت نظارت رئیس سنات که این بار مایک پنس، معاون ترامپ مسئول آن بود.

۲. خبرگزاری صدا و سیما- ۹۹/۱۰/۲۳

*جو بایدن، رئیس‌جمهور منتخب تصریح کرد ترامپ برای ریاست‌جمهوری شایستگی ندارد و او مایه شرمساری آمریکا شده است.^۱ بایدن، ششم‌زائویه را سیاه‌ترین روز در تاریخ آمریکا توصیف کرد که در آن مهم‌ترین مقدمات و اراده ملت مورد هجوم قرار گرفت.^۲ بایدن گفت کسانی که برای مختل کردن نشست مشترک در کنگره با هدف تایید پیروزی او در انتخابات به کنگره حمله کردند، معترض نبودند: آنها یک گروه اغتشاشگر و شورش‌ی و تروریست‌های داخلی بودند.^۳ بایدن گفت: پاسخ به حمله به ساختمان کنگره آمریکا نشان دهنده قصور آشکار در اجرای عدالت برابر بود؛ وقتی با پاسخ به اعتراضات سیاهان موسوم به «جان سیاهان ارزش دارد» مقایسه می‌کنیم.^۴

*کامالا هریس، معاون بایدن هم گفت: چالشی که ما در کشورمان با آن مواجهیم خیلی بیشتر از اقدامات افراد معدودی که دیروز تماشا کردیم، است. او افزود: اغتشاشات نشان داد در آمریکا «دو نظام قضایی» وجود دارد. به گفته هریس، نحوه پاسخ پلیس به اعتراضات جنبش جان سیاهپوستان مهم است، نمونه‌ای از نابرابری در نظامی قضایی فعلی است.^۵

*نانسی پلوسی، رئیس مجلس نمایندگان با بیان اینکه همه جهان شاهد حمله به کنگره آمریکا بود، اظهار داشت: گویا این حوادث در یکی از جمهوری‌های موزی^۶ رخ می‌دهد.^۷ پلوسی، دونالد ترامپ را خطری «مرگبار» برای شهروندان آمریکا و دموکراسی این کشور توصیف کرد^۸ و گفت: این حمله، تلاشی برای کودتا بود.^۹

*اوباما، رئیس‌جمهور سابق آمریکا با صدور بیانیه‌ای شدیدالحن اعلام کرد: تاریخ به درستی خشونت‌های امروز در کنگره را که از دروغ‌های بی‌اساس درباره نتیجه قانونی انتخابات رئیس‌جمهوری وقت آمریکا نشئت گرفت، به عنوان لحظه ننگین و شرم‌آور به خاطر می‌سپارد. *هیلاری کلینتون، وزیر خارجه پیشین آمریکا، هواداران ترامپ را تروریست داخلی نامید که باید پاسخگو شوند. او در یادداشت توییتری خود نوشت: امروز تروریست‌های داخلی به بنیاد دموکراسی ما حمله کردند؛ انتقال مسالمت‌آمیز قدرت پس از انتخابات آزاد، دموکراسی شکننده است. مقامات ما باید به مسئولیت خود برای محافظت از آن عمل کنند.^{۱۰}

*بیل کلینتون در محکومیت وقایع کنگره آمریکا اعلام کرد: امروز ما با حمله بی‌سابقه‌ای به قانون اساسی و کشور خود مواجه شدیم. بیش از چهار سال سیاست سمی در گسترش اطلاعات غلط، قرار دادن آمریکایی‌ها در برابر یکدیگر و کاشتن بی‌اعتمادی به سیستم به این حمله دامن زد.^{۱۱}

۱. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از آسوشیتدپرس، ۹۹/۱۰/۲۰
۲. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از الجزیره - ۹۹/۱۰/۱۸
۳. ایسنا به نقل از آسوشیتدپرس، بایدن عاملان حمله به کنگره را "تروریست داخلی" خواند- ۹۹/۱۰/۱۹
۴. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از رویترز - ۹۹/۱۰/۱۸
۵. ایسنا، انتقاد کامالا هریس از نظام قضایی آمریکا- ۹۹/۱۰/۱۹
۶. اصطلاحی برای کشورهایی تک‌محصولی و ضعیف که از نظر سیاسی ناپایدار هستند.
۷. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از الجزیره - ۹۹/۱۰/۱۸
۸. ایسنا به نقل از آناتولی، پلوسی از پانس خواست ترامپ را برکنار کند- ۹۹/۱۰/۱۹
۹. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از سی بی اس- ۹۹/۱۰/۲۲
۱۰. ایرنا، اوباما: خشونت‌های کنگره در تاریخ آمریکا به عنوان ننگ باقی می‌ماند- ۹۹/۱۰/۱۸
۱۱. ایسنا، علام موضع شخصیت‌های سیاسی در خصوص وقایع کنگره آمریکا؛ «شرم آور»- ۹۹/۱۰/۱۸

*برنی سندرز نوشت: اگر ترامپ آنقدر خطرناک است که نمی‌توان اجازه داد توثیق کند یا در فیس‌بوک پیامی بگذارد، پس برای فرمانده کل قوا بودن هم بسیار خطرناک است. دونالد ترامپ باید فوراً برکنار و برای اقدامات وحشتناکش در جهت فتنه‌انگیزی، خشونت و هرج‌ومرج بازخواست شود.^۱

* جفریس، نماینده نیویورک در مجلس نمایندگان آمریکا گفت: ترامپ باید برای همیشه به زباله‌دان تاریخ بیبوند. این اقدام فتنه‌انگیز بود که دونالد ترامپ آن را ترغیب کرد و به همین جهت او باید در برابر قانون به صورت کامل پاسخگو باشد.^۲

*الیزا اسلاتکین، تحلیلگر سابق سازمان سیا که اکنون در مجلس نمایندگان کرسی دارد، می‌گوید: حالا دیگر اولویت مقابله با تروریسم نیست. مهمترین تهدید امنیت ملی امروز ما، اختلافات داخلی است.^۳

- جمهوری خواهان

*میچ مک کانل، رهبر اکثریت سنای آمریکا گفت در نظر دارد دیگر هرگز با رئیس جمهور ترامپ صحبت نکند.^۴

*جان بولتون، مشاور سابق امنیت ملی آمریکا ششم ژانویه را یکی از غم‌انگیزترین روزها در تاریخ آمریکا نامید^۵ و نوشت: ترامپ مکرراً درباره آنچه که در آن انتخابات اتفاق افتاده دروغ گفت و میلیونها نفر از مردم صادق و نجیب را قانع کرد که مخالفانش مرتکب تقلب سیستماتیک شده‌اند و عملاً حامیانش را فریب داد.^۶

*بوش از روسای جمهور پیشین آمریکا در بیانیه‌ای ضمن انتقاد از «رفتار بی‌ملاحظه» اعضای حزب جمهوری‌خواه در دامن زدن به «شورش» گفت: در یک جمهوری موزفروش نتایج انتخابات را این‌گونه به چالش می‌کشند، نه در جمهوری دموکراتیک ما.^۷

*میت رامنی، سناتور جمهوری‌خواه از یوتا اعلام کرد: آنچه اتفاق افتاد، شورشی بود که رئیس جمهور ایالات متحده به آن دامن زد. کسانی که امروز با اعتراض به نتایج انتخابات مشروع و دموکراتیک تصمیم به ادامه حمایت از قمار خطرناک او گرفتند، برای همیشه شریک جرم این حمله بی‌سابقه علیه دموکراسی ما شناخته خواهند شد.^۸

*جیمز متیس، وزیر دفاع پیشین آمریکا هم تهاجم به کنگره را با هدف منکوب کردن دموکراسی و به تحریک ترامپ دانست و گفت: او با توسل به ریاست‌جمهوری برای تخریب اعتمادها به انتخابات ما و مسموم کردن احترام ما به شهروندان خود، تلاش کرد.^۹

*کالین پاول، وزیر امور خارجه پیشین آمریکا با انتقاد شدید از جمهوری‌خواهان مصحلت‌اندیش در اطراف دونالد ترامپ، گفت: نمی‌توانیم شاهد باشیم که افراد در حالی که تفنگ در دست دارند، وارد ساختمان‌های مجالس ایالتی می‌شوند. نگرانی من این است که نتوانیم همه شهروندان را همراه خود کنیم. آقای ترامپ دیگر نیست، پس ما باید به این دسته از شهروندان کمک کنیم تا بازگردند و به بقیه ما بیبوندند. نمی‌دانم او (ترامپ) چگونه توانست این افراد را به سوی خود جلب کند؟^{۱۰}

*تام رید، نماینده جمهوری‌خواه نیویورک گفت: آنچه اتفاق افتاد اشک مرا درآورد و دلم را شکست. حزب جمهوری‌خواه به شخص، به ترامپ یا به ریگان تعلق ندارد، بلکه ایدئولوژی است و ما باید با این حزب مدیریت کنیم. اگر کسانی بخواهند حزب را به فساد بکشانند، آنان را به چالش می‌کشیم.^{۱۱}

۱. خبرگزاری صدا و سیما - ۹۹/۱۰/۲۳

۲. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از رویترز - ۹۹/۱۰/۲۱

۳. خبرگزاری صدا و سیما - ۹۹/۱۰/۲۰

۴. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از واشنگتن پست، ۹۹/۱۰/۲۰

۵. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از اسوشیتدپرس - ۹۹/۱۰/۱۹

۶. ایسنا، بولتون: یکی از غم‌انگیزترین روزها در تاریخ آمریکا رقم خورد اما در نهایت ترامپ در هم شکست - ۹۹/۱۰/۲۰

۷. ایسنا به نقل از خبرگزاری فرانسه، پامپئو: آمریکا "جمهوری موز" نیست! - ۹۹/۱۰/۱۹

۸. ایسنا، اعلام موضع شخصیت‌های سیاسی در خصوص وقایع کنگره آمریکا؛ «شرم آور»، ۹۹/۱۰/۱۸

۹. همان

۱۰. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از سی ان ان - ۹۹/۱۰/۲۱

۱۱. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از سی ان ان - ۹۹/۱۰/۱۹

«سناتور جمهوری خواه، لیندسی گراهام در سخنانی گفت: آنها (مهاجمان) می توانستند همه ما را بکشند. آنها می توانستند دولت را نابود کنند.»^۱

«برخی نمایندگان حامی ترامپ رئیس جمهور آمریکا سعی دارند این گونه جلوه دهند که مهاجمان به کنگره طرفداران ترامپ نبوده اند. موبروکس، عضو کنگره آمریکا از آلاباما و پل گوسار، عضو کنگره آمریکا از آریزونا ادعا کرده اند آنهايي که مسئول این خشونت ها هستند از حامیان ترامپ نبوده اند، بلکه این یک اقدام تحریک آمیز از سوی گروه چپ گرای آنتیفا بوده است.»^۲

- مقامات دولتی

«ایلین چاو، وزیر حمل و نقل و بتسی دووس، وزیر آموزش آمریکا در اعتراض به تسخیر کنگره به دست طرفداران دونالد ترامپ استعفا کردند. از زمان وقوع آشوب ها، رئیس کارکنان دفتر ملانیا ترامپ بانوی اول آمریکا، سخنگوی ترامپ، رئیس پیشین کارکنان کاخ سفید که به عنوان فرستاده ویژه آمریکا در ایرلند شمالی خدمت می کرد و معاون مشاور امنیت ملی آمریکا از سمت های خود استعفا داده اند. چاد وولف، وزیر امنیت داخلی ترامپ هم پنج روز پس از ورود خشونت بار حامیان دونالد ترامپ به ساختمان کنگره از سمت خود کناره گیری کرد.»

«پمپئو، وزیر امور خارجه با توصیف آمریکا به عنوان «جمهوری موز فروش» از سوی برخی چهره ها مخالفت کرد و اظهار داشت: این افترا فاش کننده درک معیوب از جمهوری های موز فروش و از دموکراسی در آمریکا است.»^۳

- سایرین

«ریچارد هاس، رئیس شورای روابط خارجی آمریکا یادآور شد: هیچ کس در جهان احتمالا دیگر شاهد احترام، ترس یا وابستگی به ما همچون گذشته نخواهد بود. اگر دوره پسا آمریکایی تاریخ باشد، به طور قطع آغاز آن همین امروز باشد. سوال اینجاست که ما چطور به جایی رسیدیم که این همه آمریکایی تا این حد مشتاق هستند دموکراسی را دور بیندازند؟»^۴

«ژنرال جوزف دانفورد، رئیس ستاد مشترک آمریکا تا سال ۲۰۱۹ که مشاور نظامی ارشد ترامپ بود، گفت: این حمله ای عصبانی کننده علیه دموکراسی ما و روزی ناراحت کننده برای ملت ماست. مارک اسپر، وزیر دفاع اخراجی ترامپ هم در پیامی توییتی نوشت: حمله به کنگره شوکه کننده و غیر آمریکایی بود. با تکمیل این روند انتقال تا دو هفته دیگر، اطمینان دارم که ارتش آمریکا همچنان از سیاست دور خواهد ماند و همچنان به سوگند خودشان برای حمایت و دفاع از قانون اساسی و مردم آمریکا به عنوان معتمدترین و مورد احترام ترین نهاد در این کشور وفادار خواهند ماند.»^۵

«مایکل کوهن، وکیل سابق ترامپ در حساب توئیترش نوشت: ترامپ و خانواده او تلاش کرده اند دموکراسی آمریکا را از بین ببرند و خوشبختانه شکست خوردند. من کاملا اطمینان دارم که هدف ترامپ کودتا برای به دست گرفتن قدرت مثل پوتین بود. ترامپ ترجیح می دهد کاخ سفید را بسوزاند، اما کلیدها را تحویل ندهد.»^۶

«داک ریورز، مربی تیم بسکتبال فیلادلفیا، پیش از شروع بازی تیم خود مقابل تیم واشنگتن در لیگ سراسری بسکتبال آمریکا NBA گفت: در تظاهرات جنبش «زندگی سیاه پوستان مهم است» ساختمان های دولتی در واشنگتن به صورت سرسخت مورد حفاظت قرار گرفتند، اما این بار در حمله خشونت آمیز هواداران ترامپ، نه از کمک ارتش خبری بود و نه حفاظت گارد ملی. او این پرسش را مطرح

۱. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از سی بی اس، ۹۹/۱۰/۲۰

۲. خبرگزاری صدا و سیما، به نقل از سی ان ان، ۹۹/۱۰/۲۰

۳. ایسنا، به نقل از خبرگزاری فرانسه، پامپئو: آمریکا "جمهوری موز" نیست! ۹۹/۱۰/۱۹

۴. ایسنا، ریچارد هاس: دوران پسا آمریکا شروع شد - ۹۹/۱۰/۱۸

۵. ایسنا به نقل از هیل، رئیس سابق پنتاگون، ترامپ را مقصر این آشفتگی می دانند، ۹۹/۱۰/۱۸

۶. ایسنا، به نقل از ان.بی.سی نیوز، مایکل کوهن: با تحقیقات علیه ترامپ همکاری می کنم - ۹۹/۱۰/۲۰

کرد که آیا می‌توانید تصور کنید چه اتفاقی رخ می‌داد، اگر همه افراد مهاجمی که به کنگره حمله کردند، شهروندان سیاه‌پوست بودند؟» بسکت‌بالیست‌های حرفه‌ای چندین باشگاه دیگر نیز پیش از آغاز بازی خود در لیگ NBA در هنگام نواختن سرود ملی، زانو زدند. بازیکنان تیم‌های بوستون و میامی بیانیه مشترکی منتشر کردند: تفاوت زیادی میان شیوه برخورد با معترضانی که در فصل بهار و تابستان اخیر به خیابان‌ها آمدند و برخورد با معترضانی که امروز غیرقانونی عمل کردند، مشهود است.^۱

«بریتانی پاکستان کابینه‌ها از اعضای نیروی ضربت پلیس باراک اوباما اظهار داشت: اگر عاملان حمله به ساختمان کنگره آمریکا، سیاه پوست بودند نیروهای پلیس این کشور واکنش متفاوتی در برابر آنها نشان می‌دادند. آن چه در برابر ساختمان کنگره شاهد بودیم نتیجه تبانی مسئولان و مهاجمان و اقدامات برخی رسانه‌ها و نیروهای انتظامی بود.^۲

«اتحادیه کارگری آمریکا مشتمل بر ۵۰ سندیکا که نماینده ۱۲.۵ میلیون کارگر است، خواستار کناره‌گیری یا عزل دونالد ترامپ از منصب ریاست جمهوری این کشور شد.^۳

«گروه بین‌المللی بحران، هشدار داد خطر خشونت‌ها در آمریکا همچنان بالاست. بنا بر اعلام گروه بین‌المللی بحران، آمریکا اکنون کشوری است که میلیون‌ها نفر در آن متقاعد شده‌اند رئیس‌جمهور جدید به طور قانونی انتخاب نشده است. بسیاری از آنها مسلح هستند و به نظر می‌رسد که برای توسل به اقدامات افراط‌گرایانه مصمم هستند. اکنون برای آمریکا که چندین دهه به کشورهای دیگر گفته که برای حل مشکلاتشان چه باید کنند، زمان مهمی است تا به درون خود بیندیشد.^۴

۱. دویچه وله، ۹۹/۱۰/۱۹

۲. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از ام اس ان بی سی - ۹۹/۱۰/۱۹

۳. ایرنا- اتحادیه کارگران آمریکا خواهان عزل ترامپ شد- ۹۹/۱۰/۲۰

۴. خبرگزاری صدا و سیما - ۹۹/۱۰/۲۰

مواضع در قبال حمله به کنگره - بخش داخلی

ب) خارجی

متحدان غربی آمریکا ضمن محکوم کردن حمله به کنگره، به آمریکایی‌ها برای خروج از بحران قوت قلب دادند. برخی کشورها مانند ترکیه ادبیات واکنش در بحران در دیگر کشورها را بکار گرفتند و از همه طرف‌ها دعوت کردند با خویشتن داری و عقل سلیم عمل کنند. روسیه، به رویه ناقص انتخاباتی ایالات متحده اشاره و چین موضع‌گیری آمریکا در قبال تحولات هنگ‌کنگ را تلافی کرد. علاوه بر مقامات کشورهای جهان، برخی شخصیت‌ها همچون رهبر کاتولیک‌های جهان و دبیر کل سازمان ملل متحد هم درباره وقایع ششم ژانویه آمریکا ابراز نگرانی کردند. راوینا شمدسانی، سخنگوی دفتر حقوق بشر سازمان

ملل، نگرانی خود را درباره به نمایش درآمدن نمادهای برتری جویی سفیدپوستی در بیرون از کنگره نظیر نمادهای ضد یهودی و پرچم کنگدراسیون (طرفداران برده‌داری در جنگ‌های داخلی آمریکا) ابراز کرد و گفت: ما به نمایش درآمدن این نمادهای نژادپرستی را محکوم می‌کنیم.^۱ عفو بین‌الملل اعلام کرد آغوش باز ترامپ برای گروه‌های متعصب سفیدپوست و افراط‌گرایان، منجر به افزایش هرج و مرج و خشونت شده است. مردم بسیاری از کشورها هم این حادثه را به بهانه‌ای برای تمسخر آمریکایی‌ها تبدیل کردند. (لازم به ذکر است واکنش کشورمان در قبال حوادث اخیر آمریکا در این نوشتار مورد بررسی قرار نگرفته است.)

- متحدان آمریکا

* جوزپ بورل، مسؤول سیاست خارجی اتحادیه اروپا با انتشار یادداشتی، این اقدام را نشانه افزایش خطر تخریب ارزش‌های دموکراتیک بر پایه اطلاعات نادرست راستی‌آزمایی نشده در شبکه‌های اجتماعی دانست. دیپلمات ارشد اتحادیه اروپا وقایع پایتخت آمریکا را زنگ خطر جدی برای دموکراسی و بیدار باشی برای مدافعان آن ارزیابی کرد.^۲

* نخست‌وزیر انگلیس به صراحت رفتار دونالد ترامپ را در خصوص تحریک هوادارانش علیه نتیجه انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و حمله به ساختمان کنگره به باد انتقاد گرفت و آن را محکوم کرد. جانسون افزود: به اعتقاد من این رفتارها کاملا اشتباه است و من تحریک مردم را برای رفتار شرم‌آوری که در کنگره رخ داد، بی‌قید و شرط محکوم می‌کنم.^۳

* امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه گفت: آنچه امروز در واشنگتن دی سی رخ داد قطعاً (چهره) آمریکا نیست. ما به قدرت دموکراسی‌هایمان اعتقاد داریم. ما به قدرت دموکراسی آمریکایی اعتقاد داریم.^۴

* آنگلا مرکل، صدراعظم آلمان گفت: دموکراسی آمریکا بسیار قوی‌تر از مهاجمان و آشوبگران است. وی افزود: من عمیقاً متأسفم که رئیس‌جمهور ترامپ از ماه نوامبر شکست را نپذیرفته است و دیروز نیز از این کار امتناع ورزید.^۵ وزیر خارجه آلمان با به‌هم‌پیوسته خواندن این وقایع با دموکراسی اتحادیه اروپا، خواستار اتحاد بین آمریکا و اتحادیه اروپا برای اجرای طرحی شد که وی آن را «طرح مارشال»^۶ برای دموکراسی نامید.^۸ وزیر امور خارجه آلمان با اشاره به واقعه تاسف‌بار حمله شورشیان طرفدار ترامپ به ساختمان کنگره آمریکا تأکید کرد این حمله مختص به ایالات متحده نبود و تمام دموکراسی غربی را نشانه رفته است. به نوشته هایکو ماس در اسپیکل، اکثریت قریب به اتفاق رأی‌دهندگان آمریکایی از دموکراسی اطمینان دارند؛ آنها در انتخابات علیه یک پوپولیست راست‌گرا رأی دادند.^۹

* جاستین تروود، نخست‌وزیر کانادا در کنفرانسی خبری گفت: آنچه ما شاهد بودیم حمله به دموکراسی توسط آشوبگران خشونت‌طلب بود که توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور کنونی آمریکا و دیگر سیاستمداران تحریک شده بودند. همان‌طور که این واقعه همچنان شوک‌کننده، عمیقاً نگران‌کننده و صریحاً ناراحت‌کننده است، ما همچنین اخیراً شاهد بودیم که دموکراسی در آمریکا، نزدیک‌ترین متحد و همسایه‌مان، بسیار قوی و مقاوم است.^{۱۰}

۱. ایسنا به نقل از خبرگزاری رویترز، دفتر حقوق بشر سازمان ملل: ترامپ باید لحن بسیار خطرناکش را کنار بگذارد- ۹۹/۱۰/۲۰

۲. ایسنا، به نقل از روسیا الیوم، عفو بین‌الملل: ترامپ معترضان را به خشونت و ارباب تحریک کرد - ۹۹/۱۰/۱۸

۳. ایسنا به نقل از یورونیوز، واکنش جوزپ بورل به وقایع اخیر آمریکا- ۹۹/۱۰/۲۱

۴. ایران، جانسون، رفتار ترامپ را محکوم کرد- ۹۹/۱۰/۱۹

۵. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از شبکه تلویزیونی سی ان ان - ۹۹/۱۰/۱۹

۶. <https://www.ft.com/content/۷۲۹۲۵۹۷b-۲۰۹f-۴c۹۶-۵۷cf-c۲e۵bcef۸f۶a>

۷. طرح مارشال نام طرح سیاست خارجی ایالات متحده برای بازسازی کشورهای اروپای غربی پس از جنگ جهانی دوم است. آمریکا در این طرح با اختصاص ۱۲ میلیارد دلار (حدود ۱۳۰ میلیارد دلار فعلی) به ۱۸ دموکراسی جنگ‌زده اروپای غربی کمک کرد اقتصاد خود را پس از جنگ بازسازی کنند و در عین حال سدی در برابر نفوذ و گسترش کمونیسم بسازند.

۸. ایسنا به نقل از یورونیوز، وزیر خارجه آلمان: آمریکا و اتحادیه اروپا برای «طرح مارشال دموکراسی» متحد شوند- ۹۹/۱۰/۲۱

۹. ایران، آلمان: تعرض به کنگره آمریکا، حمله به دموکراسی غربی بود- ۹۹/۱۰/۱۹

۱۰. ایسنا، به نقل از خبرگزاری رویترز، تروود: ترامپ و دیگر سیاستمداران باعث تحریک خشونت‌ها در کنگره شدند- ۹۹/۱۰/۲۰

*اسکات موريسون، نخست وزير استراليا درباره انتقال آرام قدرت در آمريكا ابراز اميدواري كرد. نخست وزيران نروژ و سوئد هم مستقيماً دونالد ترامپ رئيس جمهور آمريكا و چند عضو كنگره را مقصر دانستند.^۱

- ساير كشورها

*در پكن، يكي از سخنگويان وزارت خارجه، حمله كنندگان به كنگره آمريكا را با معترضان هنگ كنكي مقايسه كرد و به طعنه گفت: رسانه‌هاي آمريكايي وقتي از تظاهرات خشونت‌آميز هنگ كنگ گزارش مي‌دادند، مي‌گفتند «چه منظره زيبايي»، اما در مورد رويدادهاي واشنگتن نظر ديگري دارند.

*در مسكو، رئيس كميسيون روابط خارجي سنا نوشت: هر دو پاي دموكراسي آمريكايي لنگ است. به عقيدة او آمريكا راه خود را گم کرده و بنا بر اين هيچ حقي براي راهنمايي ديگران ندارد. سخنگوي وزارت امور خارجه روسيه، ماريا زاخاروا، از دولت آمريكا خواست «با وقار» به حادثه واشنگتن پاسخ دهد. وي گفت: ما توجه را به اين واقعييت جلب مي‌كنيم كه سيستم انتخاباتي در ايالات متحده فرصت‌هايي را براي تخلفات متعدد ايجاد مي‌كند و رسانه‌هاي آمريكايي به ابزاري براي مبارزه سياسي تبديل شده‌اند. رئيس كميته امور بين‌الملل شوراي فدراسيون روسيه هم گفت: اعتراضات انتخاباتي خشونت‌آميز در واشنگتن روشن ساخت كه دموكراسي آمريكا از مسير خارج شده است، اين بدان معني است كه آمريكا ديگر اعتبار ديكته كردن سياست به ديگر كشورها را ندارد.^۲

اردوغان، رئيس جمهور تركيه اظهار داشت: كساني كه تركيه را متهم به نقض دموكراسي، حقوق و آزادي‌ها مي‌كنند، در مواجهه با نخستين تهديدها شديدترين تدابير را اتخاذ مي‌كنند. كساني كه مخالف تلاش‌هاي ما براي قانوني كردن شبكه‌هاي اجتماعي هستند، شروع به سانسور به ابتدائي‌ترين شكل کرده‌اند.^۳ وزارت امور خارجه تركيه اعلام كرد آنكارا آن را با نگراني دنبال و همه طرف‌ها را به خويشتنداري دعوت مي‌كند.^۴

رئيس جمهور زيمبابوه با اشاره به تحريم‌هاي اقتصادي «در دناك» واشنگتن عليه اين كشور گفت: حوادث ديروز نشان داد كه ايالات متحده هيچ حق اخلاقي در مجازات ملت ديگري تحت عنوان حمايت از دموكراسي ندارد.

نيكلاس مادورو، رئيس جمهور ونزوئلا گفت: از كشوري كه در آنجا كودتاها و تهاجم‌ها ظهور مي‌كند، بايد اين انتظار را داشت كه اين موارد به خودش باز گردند. مادورو افزود: گروهی از سفيدپوستان فقير از شهرهاي روستايي و نيمه روستايي آمريكا وارد كنگره شدند و به آن حمله كردند. اين تصاوير خشونت‌آميز همان چيزي است كه آنها عادت دارند در مورد كشورهاي جهان نشان دهند. اين سفيدپوستان روستايي بسيار فقير، همان‌هايي هستند كه شما مي‌بينيد با لباس سوپرمن در حال حمله به عراق، ايران، افغانستان، ليبی، سوريه، پاناما و گرانادا هستند.^۵

سيريل رامپوسا، نخست‌وزير آفريقاي جنوبي در واكنش به اتفاقات اخير در آمريكا گفت: اين اتفاقات نشانه آشكاري از شكندگي دموكراسي در آمريكا است. او از آمريكا خواست از تجربه دموكراسي در آفريقاي جنوبي در زمينه انتقال مسالمت‌آميز قدرت استفاده كند.^۶ يك سايت خبري كشور آفريقايي گينه تير زد: «وقتي آمريكا بدتر از آفريقاست!» سردبير اين سايت به راديو بين‌المللي فرانسه مي‌گويد: اتفاقات واشنگتن بايد به ما كمی فروتنی بياموزد. معمولاً وقتي اين نوع اتفاقات در آفريقا رخ مي‌دهد، همه به ما درس مي‌دهند و می

۱. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از شبکه تلویزیونی سی ان ان - ۹۹/۱۰/۱۹

۲. ایسنا به نقل از اسپوتنیک، قانون‌گذار روس: دموكراسي آمريكا از هر دو پا لنگ شده است - ۹۹/۱۰/۱۸

۳. ایسنا به نقل از آناتولی، اردوغان: حوادث اخير بار ديگر استاندارد دوگانه اروپا و آمريكا را نشان داد - ۹۹/۱۰/۲۰

۴. ایسنا به نقل از آناتولی، نگرانی تركيه از رخدادهای مرتبط با نتايج انتخابات آمريكا - ۹۹/۱۰/۱۸

۵. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از پایگاه اینترنتی بریتبارت - ۹۹/۱۰/۲۱

۶. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از اسپوتنیک - ۹۹/۱۰/۲۱

گویند آفریقا عقب مانده است. اما حالا در بزرگترین دموکراسی جهان، طرفداران دونالد ترامپ که حتماً آدم‌های خیلی باهوشی هم هستند، این چنین آلت دست قرار گرفته‌اند.^۱

شهروندان عراقی در قالب پیام‌های گوناگون طنزآمیز گفته‌اند که بزودی فرستادگان عرب برای یافتن راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز به واشنگتن اعزام خواهند شد. رئیس جریان الصدر عراق با اشاره به حمله طرفداران ترامپ به کنگره آمریکا، گفت که این اقدام نشان داد که دموکراسی ادعایی این کشور چیزی جز دروغ نیست.^۲

مواضع در قبال حمله به کنگره – بخش خارجی

پیام‌ها و پیامدهای احتمالی آشوب واشنگتن

جمهوری خواهان در انتخابات نوامبر ۲۰۲۰ نه تنها کاخ سفید، بلکه اکثریت سنا را هم از دست دادند. این ناکامی که حتی تصور آن هم به ویژه برای رئیس‌جمهور منتسب به جمهوری خواهان بسیار دشوار بود، زمینه بروز پرخاشگری حامیان دونالد ترامپ را فراهم کرد. کسانی که به طور مستقیم مخاطب دونالد ترامپ قرار گرفتند تا «برای حق از دست رفته‌شان در انتخابات مبارزه کنند». شکی نیست که این حادثه، شکاف میان جمهوری خواهان را که از چهار سال قبل در ایجاد شده بود، عمیق‌تر کرد. اکنون اردوی جمهوری خواهان درباره آینده پس از دونالد ترامپ، دچار اختلاف شده است. از بیستم ژانویه (زمان برگزاری

۱. رادیو فارسی فرانسه، واکنش‌های جهانی به اشغال کنگره آمریکا: روز ننگ برای بزرگ‌ترین دموکراسی جهان، ۲۰۲۱ / ۰۱/۰۷ <https://www.rfi.fr/fa>

۲. تابناک به نقل از فارس، واکنش مقتدی الصدر به حمله معترضان به کنگره آمریکا-۹۹/۱۰/۱۹

مراسم تحلیف بایدن) دونالد ترامپ برای تمامی جمهوری خواهانی که می‌خواهند رئیس جمهور شوند، دردسرساز خواهد بود. این حادثه می‌تواند نبردی جدی برای جهت‌گیری حزب باشد، زیرا محافظه‌کاران درون حزب تلاش می‌کنند کنترل را از دست ترامپ و وفاداران‌ش خارج کنند.^۱ اکنون ترامپ این ظرفیت را دارد که حزب سوم قدرتمندی را در ایالات متحده بنیانگذاری کند؛ حزبی که انحصار قدرت دمکرات‌ها و جمهوری خواهان را به چالش بکشد.

ترامپ همچنین سابقه خطرناکی برای رئیس‌جمهورهای آینده ایجاد کرد تا با تکیه بر ادعاهای جعلی، با نتایج انتخابات مخالفت کنند. از سوی دیگر، حوادث بعد از انتخابات نشان می‌دهد ضعف نظام انتخاباتی ایالات متحده دیگر قابل تحمل نیست. نظام آرای الکترونال که باعث می‌شود یک نامزد به رغم اینکه رقبیش اندکی کمتر از او رأی کسب کرده، تمامی آراء یک ایالت را از آن خود کند، نظامی عادلانه نیست و باعث ایجاد نارضایتی می‌شود. بر این اساس محتمل است که کنگره آتی آمریکا اصلاح نظام انتخاباتی آمریکا را مورد توجه قرار دهد.

سارا مارگون، کارشناس بنیاد سوروس بر این باور است که در پی این حادثه، آمریکا در داخل و همچنین خارج از آن که نقش رهبری در ارتقای احترام به قانون و دموکراسی را ایفا می‌کند، بی‌اعتبار شد.^۲ ایالات متحده اکنون از نظر سیاسی ناکارآمدترین و تقسیم‌شده‌ترین دموکراسی پیشرفته صنعتی جهان است. آن‌طور که ایان برمر، تحلیلگر مسائل سیاسی می‌گوید: ایالات متحده که مشغول صدور دموکراسی به خارج از کشور بود، فراموش کرد مقداری را برای خود نگه دارد.^۳ با توجه به حجم نارضایتی‌ها و شکاف ایجاد شده، دولت بایدن ناچار است بر حل مشکلات داخلی متمرکز شود، زیرا بازسازی دموکراسی آمریکایی، تبدیل شدن آن به جامعه‌ای برابر برای بازسازی برند آمریکا در خارج از کشور ضرورتی مهم است. ضمن اینکه متحدان آمریکا تنها در صورتی که این کشور به مسیری متفاوت و سازگار بازگردد، می‌توانند به رهبری واشنگتن برای آینده اطمینان داشته باشند.^۴

آشکار شدن مجدد تبعیض ساختاری از دیگر پیامدهای حادثه ششم ژانویه بود. گاردین نوشت: این روز یادآور تفاوت شورش سفیدها در برابر ظلم قلبی، و مقاومت سیاه‌پوستان در برابر ظلم واقعی بود: مقاومت سیاه‌پوستان با سرکوب دولت و شورش سفیدپوستان با تبنی دولت مواجه می‌شود. پلیس معترضانی را که برای جنبش‌های آزادی نژادی راهپیمایی می‌کنند، دعا و آواز می‌خوانند، ضرب و شتم و به آنان تیراندازی می‌کند، اما روز چهارشنبه (ششم ژانویه) پلیس نظاره‌گر بود تا مهاجمان، پرچم ایالات متحده را با پرچم ترامپ جایگزین کنند. به نوشته درکا پورنل، همان‌طور که ناسیونالیست‌های حمله‌ور به کنگره محکوم می‌شوند، برنامه‌های نژادپرستانه، سرمایه‌داری و نظامی‌گری سیاستمداران هم باید محکوم شود.^۵

کوبین کرو، مورخ دانشگاه پرینستون می‌گوید: این اعتقاد وجود دارد که به رای‌دهندگان سفید ظلم شده است، و آنها به نوعی قربانی می‌شوند و باید کنترل کنند - حتی در صورت لزوم به خشونت فیزیکی متوسل شوند. استاریک فونر، مورخ دانشگاه کلمبیا، که در مورد جنگ داخلی و پیامدهای طولانی آن نوشته است، می‌گوید: هرج و مرج در کنگره، ریشه در سیاست‌های

۱. <https://www.bbc.com/news/election-us-55567865-2020>

۲. خبرگزاری صدا و سیما به نقل از خبرگزاری فرانسه، ۹۹/۱۰/۲۰

۳. <https://www.afr.com/world/north-america/welcome-to-the-new-normal-of-america-s-asterisk-president-20210108-p56sm3>

۴. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55585546>

۵. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/jan/07/capitol-hill-trump-rioters-race-power>

دوران بازسازی بعد از جنگ داخلی ایالات متحده دارد. در پی بازسازی، این اعتقاد وجود داشت که آرای سپاهان ذاتاً نامشروع است. آن زمان ادعای تقلب در انتخابات وجود داشت؛ همان ادعایی که اکنون مطرح می‌شود. به گفته فونر، در کلفاکس، لوئیزیانا، در اوج بازسازی در سال ۱۸۷۳، دموکرات‌های سفیدپوست جنوبی که در بحث انتخاب فرماندار جمهوری خواه اختلاف داشتند، حدود ۱۵۰ شهروند سیاه‌پوست را قتل‌عام کردند. سال ۱۸۹۸، برتری طلبان سفیدپوست در ویلمینگتون، کارولینای شمالی، دولت این شهر را سرنگون و حدود ۳۰۰ نفر را ذبح کردند. به اعتقاد مورخان، این حادثه، چیزی است که عمیقاً در تجربه آمریکایی ریشه دارد، و در واقع خصومت با دموکراسی است؛ خصومتی که با تاریخ پر از سرکوب نژادی کشور پیوند دارد.^۱

■ جمع بندی

حمله هزاران نفر از طرفداران ترامپ به ساختمان کنگره برای متوقف کردن جلسه تأیید نتیجه انتخابات ریاست جمهوری که پیروزی جو بایدن دموکرات را نهایی می‌کرد، از لرزان بودن پایه‌های دموکراسی در کشوری حکایت دارد که مدعی صدور ارزش‌های لیبرالیسم و دموکراسی به دیگر کشورهای جهان است. دموکرات‌ها این روز را سیاه‌ترین روز در تاریخ آمریکا ذکر کردند و با اذعان به کاهش بی‌اعتمادی به سیستم و تبعیض در برخورد با معترضان، خواستار تمرکز بر

۱. <https://www.nationalgeographic.com/history/۰۱۲۰۲۱/historians-on-the-unprecedented-chaos-in-congress/>

حل اختلافات داخلی شدند. بیشتر جمهوری خواهان هم چاره‌ای نداشتند، جز اینکه از ترامپ به عنوان کسی که به این بحران دامن زد، برائت بجویند. بسیاری از نهادهای مردمی و مقامات سابق نیز درباره بالا بودن خطر خشونت در آمریکا هشدار دادند. متحدان غربی احساس خطر کردند، رقبا و کسانی که با خصومت آمریکا مواجه شده‌اند هم، استاندارد دوگانه این کشور و مشکلات داخلی آن را یادآور شدند. جالب اینجاست که برخی کشورها، پیشنهاد دادند حاضرند تجربیات خود را در خصوص انتقال مسالمت‌آمیز قدرت در اختیار ایالات متحده قرار بدهند. به هر حال این حادثه پیام‌ها و پیامدهایی را در سیاست داخلی و خارجی ایالات متحده بر جای خواهد گذاشت که مهمترین آنها بی‌اعتباری نقش جهانی آمریکا و احتمال تمرکز بایدن بر حل مشکلات داخلی است.

